

Team-ontwikkeling: de beleefdheidsfase

Stelt u zich eens voor: het nieuwe seizoen is aangebroken en u gaat kijken bij een training. De spelers staan rustig met elkaar te praten op het veld. Losjes worden er wat ballen heen en weer geschoten. Niemand neemt nog echt initiatief maar wacht tot de trainer op het veld komt. Zodra de trainer verschijnt en de spelers bij zich roept, komen zij vlot aangelopen en luisteren zij vervolgens aandachtig naar de uitleg over de training. De trainer wil weten of er nog vragen zijn, maar niemand reageert (behalve misschien de beoogde aanvoerder, dan wel spelers die al langer bij de club zijn). De oefeningen worden zo goed mogelijk gedaan en wanneer een speler niet precies weet wat er moet gebeuren of het nut van de oefening niet inziet, houdt hij zich stil. Na de training is er weer wat meer rumoer en spelers maken grapjes met elkaar.

Dit is een beeld dat past bij de zogenaamde beleefdheidsfase. In deze fase in de ontwikkeling van een team uiten spelers zich ten opzichte van elkaar vooral in beleefdheden. Wanneer aan een nieuwe vorm speelt hierbij natuurlijk ook een rol: sommige spelers zijn vertrokken, andere zijn nieuw aangetrokken door de club. Hoewel de selectie dit jaar redelijk in tact is gebleven zullen spelers in eerste instantie toch wat afwachtend zijn. Er wordt gekeken welke initiatieven de trainer neemt. Wie zal het voortouw nemen? Hoe gedraag ik me ten opzichte van de anderen? Na enkele trainingen zullen sommige spelers al dan niet bewust grenzen opzoeken waarmee een reactie van de trainer en of medespelers ontlokt wordt.

Grenzen opzoeken is van belang om de natuurlijke verhoudingen binnen de spelersselectie helderder te maken. Zo ontstaan namelijk de eerste irritaties zonder dat men direct conflicten wil provoceren. Wordt er correct gereageerd, in eerste plaats door de trainer, dan worden de grote lijnen voor de 'gedragscode' uitgezet. Dit geeft snel duidelijkheid en spelers worden zich sneller bewust van wat wel en wat niet geaccepteerd gedrag is.

Gedurende de eerste weken wordt de spanning binnen de selectie groter (wie hoort wel en wie hoort niet bij de basis-elf). Toch blijft de sfeer in deze beleefdheidsfase veelal onderhoudend en gezellig en blijven spelers veel met elkaar lachen. Dit laatste maakt het voor trainers soms lastig om beslissingen te nemen die voor sommige spelers een vervelende uitkomst hebben. Vaak zijn trainers dan bang dat dit ten koste zal gaan van de goede sfeer.

De beleefdheidsfase wordt gezien als de eerste stap in het ontwikkelingsproces van een team. Om door deze beleefdheidsfase heen te komen op weg naar het volgende stadium in het ontwikkelingsproces is het van belang om te weten wat spelers denken. Dit betekent voor de trainer dat hij tijd besteedt aan individuele gesprekken en daarnaast aan bijeenkomsten waar alle spelers aan bod kunnen komen. Dit wordt vaak als moeizaam ervaren, vooral ook omdat het veel tijd kost. Tijd die men meestal liever besteedt aan direct voetbalinhoudelijke aspecten.

Toch is het cruciaal om ervoor te zorgen dat het team bewust en onder actieve begeleiding de stap maakt naar de volgende, moeilijke, fase in de positieve groei en ontwikkeling van het team. Ook zonder actieve begeleiding zal een team de ontwikkeling doormaken naar de volgende fase. Dit proces zal dan veel meer tijd en energie vergen. Bovendien is de kans dan erg groot dat het team het gehele seizoen niet veel verder komt, met alle gevolgen van dien.